

การพัฒนาแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุดศาสนานำรู้
เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Development of Empowered Learning Model (METSE) on
Multimedia about Religion to Enhance Achievement for Grade 9TH
Students

วารุณี ถาวรรัตน์¹

Warunee Thawornrat¹

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุดศาสนานำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุดศาสนานำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุดศาสนานำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 28 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบ (Cluster Random Sampling) จากการจับสลากห้องเรียนระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองปีการศึกษา 2563 ใช้เวลาในการทดลอง 27 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) รูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุดศาสนานำรู้ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ 40 ข้อ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ 20 ข้อ การดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) การออกแบบและการพัฒนา (Design and Development: D&D) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) การนำไปใช้ (Implementation: I) และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) การประเมินผล (Evaluation: E) การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

¹ ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกูล,

E-Mail: warunee.t25@kksec.go.th

ข้อมูลได้แก่ การคำนวณหาประสิทธิภาพ (E1/E2) ค่าร้อยละ (P) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (Dependent Samples t - test)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. รูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนาน่ารู้ มีองค์ประกอบดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการสอน และการประเมินผล รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นกระบวนการสอนมี 5 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 จูงใจนำเสนอ (motivation) ขั้นที่ 2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (exchange learning) ขั้นที่ 3 ทดสอบย่อย (test) ขั้นที่ 4 สรุปองค์ความรู้ (summary) และขั้นที่ 5 ประเมินผล (evaluate) โดยรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.56/85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนาน่ารู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 พบว่าผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนาน่ารู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใจมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง, สื่อประสม, ความคิดสร้างสรรค์

Abstract

The objectives of this project were 1) To develop and find the effectiveness of the empowered learning model (METSE) by using religious instructional media to enhance the creative thinking of grade 9 students. 2) To study learning achievement after using the METSE model by comparing pre-test and post-test scores 3) To study the satisfaction of the students with the METSE model. This research was conducted by Quasi-experimental method using a single experimental group, containing 28 grade 9 students from Khaosuanwangwittayanukul school, Khaosuanwang District, Khon Kaen Province. The research tools used were 1) The empowered learning model (METSE) by using religious instructional media 2) Lesson plans 3) Pre-test and post-test 4) Satisfaction evaluation form.

The results of this research are

1. The quality of the empowered learning model (METSE) by using religious instructional media (E1/E2) was equal to 80.56/85.00
2. The comparison of pre-test scores with post-test scores found post-test scores higher than pre-test scores with a statistical significance of 0.05
3. The students' satisfaction with the METSE model was declared as high level ($\bar{X} = 4.24$)

Keywords: The empowered learning model (METSE), Religious Instructional Media, Creative Thinking

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้กำหนดให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้านคุณภาพผู้เรียน เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม (สวธ.) ที่จะให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนรวมทั้งประชาชนร่วมกันรักษาและส่งเสริม บำรุง รักษาวัฒนธรรมไทยทุกด้านให้เจริญด้วยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนา ฟื้นฟู และพัฒนาวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิต พัฒนาประเทศ ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการป้องกันประเทศ ป้องกันการทำลายวัฒนธรรมและศาสนา และทำนุบำรุงศาสนาให้บริสุทธิ์ เพื่อเป็นหลักในการพัฒนาจิตใจประชาชนให้มีการส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้าน และวัฒนธรรมของกลุ่มชนในท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจ เห็นคุณค่า และยอมรับวัฒนธรรมของท้องถิ่นซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขในชาติ และมีความรักหวงแหนวัฒนธรรมไทยยิ่งขึ้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

จากการที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนโรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น ได้ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอนร่วมกับคณะครูในโรงเรียน วิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนไม่เข้าใจ ขาดความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาศาสนา และไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้ จากการสอนแบบบรรยายของครูที่ผ่านมา ทำให้นักเรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงความรู้ด้วยตนเองได้ ทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในองค์ความรู้ (Misconception) ทั้งยังส่งผลให้ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นใน

การเรียนรู้เรื่องศาสนา และหลักสูตรที่เน้นให้ความสำคัญกับศาสนา ให้นักเรียนเห็นภาพไม่ชัดเจนเท่าที่ควร และปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูยังไม่หลากหลาย ไม่มีวิธีการสอนที่ทันสมัยที่น่าสนใจ นักเรียนขาดคุณลักษณะการใฝ่รู้ใฝ่เรียน และคุณลักษณะที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด ประกอบกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งมีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย

รูปแบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่เป็นลำดับขั้นตอนที่ใช้สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ แนวคิดของ จอยซ์ และ เวลล์ (Joyce and Weil, 1996) ที่กล่าวถึงการพัฒนาการเรียนการสอน คือ การจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน หลักสูตร และสังคม โดยอาจเน้นในด้านเนื้อหาวิชา ความสามารถเฉพาะ คุณลักษณะของผู้เรียน สังคม และความต้องการของผู้เรียนหรือเน้นเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นเมื่อรูปแบบการเรียนการสอนของรายวิชาสังคมศึกษาในปัจจุบันยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพอันส่งผลต่อการมีสุขภาพดีได้ตามเป้าหมายการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมขึ้นมาใหม่ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถช่วยให้การจัดการเรียนการสอนของรายวิชาสังคมศึกษา เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้ การพัฒนาการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีแนวคิดทฤษฎีที่เหมาะสมสอดคล้องกับการเรียนของนักเรียนที่เน้นผลลัพธ์ที่คาดหวังในยุคศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการที่การจัดการเรียนการสอนจะกลายเป็นรูปแบบการเรียนการสอนได้นั้น จะต้องผ่านการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ให้เป็นระบบเสียก่อน ซึ่งในการจัดระบบจะต้องคำนึงถึงทฤษฎีและหลักการ รวมทั้งสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน ที่ต้องเน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับผู้เรียน เน้นการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสม เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์สนองตอบเจตนารมณ์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ทั้งยังเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป ส่งผลให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนาน่ารู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สมมติฐานการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่ได้เรียนด้วย รูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 28 คน จำนวน 3 ห้อง รวม 84 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 28 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากการจับสลากห้องเรียน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้จัดทำรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้เนื้อหาจากรายวิชาพื้นฐานสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 7 เรื่อง ได้แก่ เล่มที่ 1 เรื่อง ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา เล่มที่ 2 เรื่อง พุทธประวัติและชาดก เล่มที่ 3 เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เล่มที่ 4 เรื่อง พระไตรปิฎกและพุทธศาสนสุภาษิต เล่มที่ 5 เรื่อง พุทธสาวก พุทธ

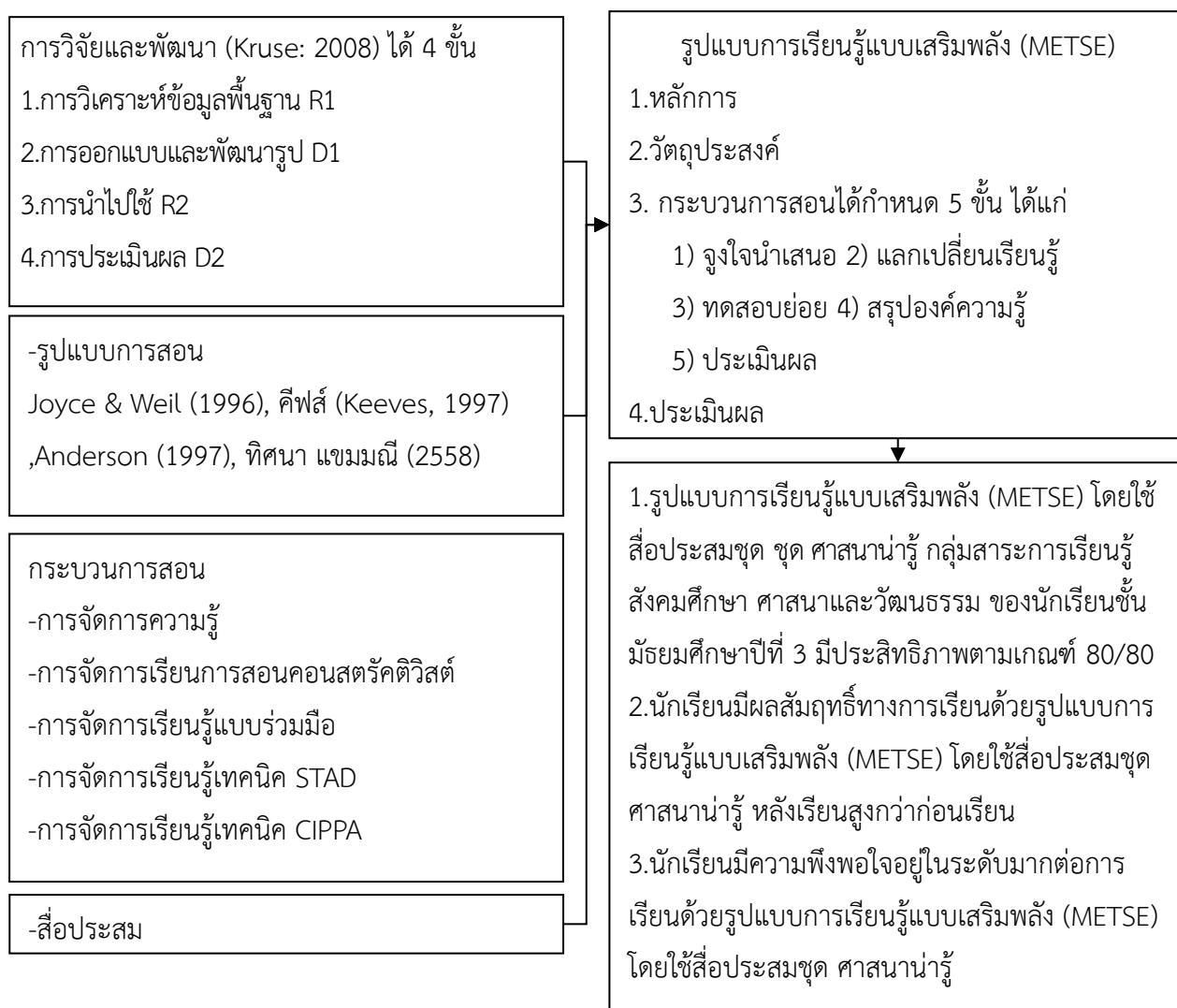
สาวิกาและศาสนิกชนตัวอย่าง เล่มที่ 6 เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ และ เล่มที่ 7 เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี จำนวน 27 ชั่วโมง

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้

ตัวแปรตาม หมายถึง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ ในระดับความพึงพอใจมาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวทางการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้วิธีดำเนินการวิจัยเพื่อการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์หลักสูตรที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (Analysis) ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหา
2. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐานปี 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา
- แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรูปแบบการสอน
- แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความรู้ (Knowledge Management)
- แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนคอนสตรัคติวิสต์
- แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD
- แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เทคนิค CIPPA
- แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อประสม
- แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (Design and Development) ดำเนินการดังนี้

1. ร่างรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการสอน และการประเมินผล โดยมีกระบวนการสอน 5 ขั้นตอน

2. สร้างแบบสอบถามประเมินร่างรูปแบบ
3. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. ทดลองใช้รูปแบบกระบวนการสอน

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนา นานี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (Implementation: I) ดำเนินการดังนี้

1. นำรูปแบบกระบวนการสอนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
 - ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน
 - ใช้รูปแบบกระบวนการสอน
 - ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน

2. สรุปผล

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนา นานี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (Evaluation: E) ดำเนินการดังนี้

1. นักเรียนประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนา นานี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. สรุปรายงานผลการทดลอง นำเสนอรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อ ประสมชุด ศาสนา นานี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนา นานี้ เพื่อพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการสอน และการประเมินผล รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 จูงใจนำเสนอ (motivation) ขั้นที่ 2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (exchange learning) ขั้นที่ 3 ทดสอบย่อย (test) ขั้นที่ 4 สรุปองค์ความรู้ (summary) และขั้นที่ 5 ประเมินผล (evaluate) โดยรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริม พลัง (METSE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 80.56/85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ เสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนา นานี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 พบว่าผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อ ประสมชุด ศาสนา นานี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใจมาก คะแนนเฉลี่ย 4.21 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียง ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านการวัดและประเมินผล ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 2)

ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนและบรรยากาศในการเรียนรู้ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 3) ด้านเนื้อหา ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และ 4) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24

อภิปรายผล

1. สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนาน่ารู้ มีองค์ประกอบดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการสอน และการประเมินผล รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการสอน 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 จูงใจนำเสนอ (motivation) ขั้นที่ 2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (exchange learning) ขั้นที่ 3 ทดสอบย่อย (test) ขั้นที่ 4 สรุปองค์ความรู้ (summary) และขั้นที่ 5 ประเมินผล (evaluate) โดยรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ ซึ่งสูงกว่า 80.56/85.00 เกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 มีการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่นำมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนา ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พ.ศ. 2551 รวมถึงหลักสูตรสถานศึกษา และวิเคราะห์หัวข้อวัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนจะกำหนดหน่วยการเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหาย่อย และจุดประสงค์การเรียนรู้ จึงทำให้เนื้อหาของชุดกิจกรรมที่กำหนดขึ้น มีเนื้อหาที่สอดคล้องกัน เรียงลำดับ ความยากง่าย ซึ่งการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบสอดคล้องกับการวิจัยและพัฒนา ตามแนวคิด ADDIE Model ของครูส (Kruse: 2008) การพัฒนาแบบการสอนของของ Joyce & Weil (1996), ทิศนา ขัมมณี (2558) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ ทองไชย (บทคัดย่อ : 2556) การพัฒนาแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยยึดหลักการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม มุ่งเน้นให้นักเรียนสร้างความรู้จากการปฏิบัติร่วมกันและมีการจัดเก็บความรู้ที่มีอยู่ในตัวตนของนักเรียนเปลี่ยนเป็นความรู้ที่ชัดเจนด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้ ส่วนรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เรียกว่า PHOSAI Model มีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดการความรู้ 4) การวัดและประเมินผล และ 5) ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการความรู้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังทดลองรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนาน่ารู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 หลังทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญชัย ขวณา และคณะ (บทคัดย่อ : 2559) การพัฒนาแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

พบว่า ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นำมาทดลองใช้ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.24 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญชัย ช้วนา และคณะ (บทคัดย่อ : 2559) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ครูจะต้องมีความเข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน เนื้อหาในแต่ละประเด็นก่อนนำรูปแบบที่จะมอบหมายงานให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ ตลอดจนเข้าใจความเกี่ยวพันเชื่อมโยงของแต่ละประเด็นเหล่านั้น สิ่งสำคัญอีกประการ คือ ครูต้องการทำหน้าที่เป็นหนึ่งในแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเสริมแรงแก่นักเรียนตลอดทุกขั้นตอนของการเรียนรู้

1.2 การเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบเสริมพลัง (METSE) โดยใช้สื่อประสมชุด ศาสนานำรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ครูต้องสร้างสถานการณ์ที่ทำทนายเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้มาเพิ่มเติมที่รวมทุกประเด็นที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะต่าง ๆ ในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างของผู้เรียน

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูงของนักเรียน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560). **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ขวัญชัย ขั้วนา, ธารทิพย์ ขั้วนา และเลเกีย เขียวดี. (2559). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21**.งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.)
- ทัศนีย์ ทองไชย. (2556). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แคมมณี. (2558). **ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 19)** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Anderson, T. P. (1997). **Using models of Instruction**. In C. R. Dills and A.J. Romiszowski (eds.), *Instructional development paradigms*. Englewood Cliffs, NJ : Education Technology Publications.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). **Model of Teaching (3rd ed.)**. Boston: Allyn and Bacon.
- Keeves, J.P. 1997. **Models and model building**. In Keeves, J.P. (ed.). *Educational research, methodology and measurement : An International Handbook*. 2nd ed., Oxford : Pergamon Press.
- Kruse, K. (2008). **Introduction to instructional design and the ADDIE model**. Retrieved October 10, 2008, from http://www.e-learningguru.com/articles/art2_1.html.